

Skandinaviskt samarbete borde studeras

(Debattsidan, Smålandsposten, 23 juli 2005)

Opinionsundersökningar i Danmark, Norge och Sverige visar att det finns ett starkare stöd för ett skandinaviskt samarbete än för EU. Det som talar för ett samarbete mellan länderna är den djupa kulturella gemenskapen länderna emellan, men även ekonomiska och strukturella likheter.

Så har de nordiska regeringarna kommit överens om att effektivisera det nordiska samarbetet. Istället för arton separata ministerråd föreslås endast elva inom det officiella, nordiska samarbetet. I augusti kommer det slutliga förslaget och om allt går i lås gäller den nya organisationen från och med januari 2006.

Stärka politiska mål

En av anledningarna till omorganisationen är att reformen skall stärka samarbetets politiska mål, enligt den danske ministern för nordiska ministerrådet, Connie Hedegaard. I samma pressmeddelande betonas samsamarbetsområden som kultur, fördjupad nordisk integration, samverkan för nordiska hjärtefrågor i internationella sammanhang och kunskaper. Så långt egentligen ingenting nytt, förutom att det numera talas om bredare samsamarbetsrelationer i det nordliga Europa. Det är den sista punkten som är intressantast, eftersom den ger en fingervisning om vart det nordiska samarbetet är på väg.

Hamnat i skymundan

Att det nordiska samarbetet har hamnat i skymundan beror på flera orsaker. Den politiska omdaning av Europa har på ett dramatiskt sätt förskjutit den politiska tyngdpunkten utanför Nordens gränser, så långt att Danmark, Norge och Island delvis känner sig utanför denna process. Maktförskjutningen, i kombination med oklarheten i vad det nordiska samarbetet längre egentligen innebär, har gjort att det nordiska samarbetet allt oftare ifrågasätts.

Kulturell dimension

Något som diskuteras mer sällan är den kulturella dimensionen som basen för ett framtida nordeuropeiskt samarbete. Officiellt talas om en nordisk värdegemenskap, men frågan är om någon sådan längre existerar. Redan finns en polarisering mellan det skandinaviska kulturområdet och det övriga - en polarisering som i praktiken även fungerar som en politisk barriär och som går rakt igenom Östersjön. Statusen för den i Finland så kontroversiella språkfrågan framgick nyligen med all önskvärd tydlighet då den finska, danska och svenska statsministern samtalade med varandra i TV. På engelska!

Nytt vägska

Dagens nordiska samarbete har nått ett vägska, men det finns flera alternativ och ett är givetvis att lägga ner det och fortsätta via EU. Det tidigare lanserade nordiska förslaget att bilda ett nordiskt block inom EU verkar inte ha vunnit något gehör och några finska EU-parlamentariker menade att förslaget borde läggas i graven.

Likheter mellan länder

Ett tredje alternativ är ett fördjupat samarbete mellan de fyra länderna Danmark, Sverige, Norge och Island. Det som främst talar för ett sådant samarbete är givetvis den djupa kulturella gemenskapen länderna emellan, men även ekonomiska och strukturella likheter.

Stöd för samarbete

Opinionsundersökningar i Danmark, Norge och Sverige visar dessutom att det finns ett starkare stöd för ett skandinaviskt samarbete än för EU. Det torde finnas få områden i västvärlden, där fyra så pass lika grannländer agerar så isolerat från varandra som i Skandinavien. Det finns flera områden där de fyra länderna skulle vinna på ett djupare samarbete. Som exempel kan nämnas en gemensam yttre gränsbevakning, industripolitik, utbildningspolitik och inte minst en skandinavisk röst i internationella sammanhang. Möjligheterna att gå vidare i ett skandinaviskt statsförbund borde därför studeras närmare.

Tomas Larsson,
Stockholm